

Kommunledningskontoret

Koncernledningsavdelning

Simonsson Åsa

044-135759

asa.simonsson@kristianstad.se

2015-11-30

Plan för Integration och värdigt mottagande

*”Det moderna Kristianstad vilar på insikten om det ömse-
sidiga beroendet och värdet av att ta tillvara på mångfal-
den i samhället, samverkan är en nödvändighet. Alla delar
den gemensamma framtiden och det är det som görs till-
sammans som skapar samhällsutveckling”.*

Vision Kristianstad 2030 – Vi lyfter tillsammans

Deltagare arbetsgrupp Integrationsplan:

Bertil Svensson, ABK

Roland Pommersberger, ABK

Cecilia Flood, Arbete och Vårdförvaltningen

Lena Hagerman, Arbete och Vårdförvaltningen

Lovisa Gentz Ahl, Arbete och Vårdförvaltningen

Preben Bruzelius, , Arbete och Vårdförvaltningen

Agnetha Fredin, Barn och utbildningsförvaltningen

Anders Månsson, Barn och utbildningsförvaltningen

Kristian Nilsson, Barn och utbildningsförvaltningen

Lone Åkesson, C4Teknik

Lars Jennfors, Kultur och Fritidsförvaltningen

Ulrika Cedell, Kultur och Fritidsförvaltningen

Birgitta Svanell, Omsorgsförvaltningen

Viveka Jansson, Omsorgsförvaltningen

Anders Elmevik, Kommunledningskontoret

Kristina Prahl, Kommunledningskontoret

Marieth Johansson, Kommunledningskontoret

Mattias Wirsén, Kommunledningskontoret

Åsa Simonsson, Kommunledningskontoret (sammankallande)

Inledning

Kristianstad är en kommun som växer och en stor del av ökningen står utlandsfödda för. En mångfacetterad, dynamisk och växande befolkning bestående av människor med ursprung i alla delar av världen innebär långsiktigt goda förutsättningar att möta framtidens utmaningar med en åldrande befolkning och stort behov av arbetskraft. Samtidigt innebär en stor tillströmning av framförallt flyktingar på kort sikt en påfrestning i form av att det på kort tid har vuxit fram segregerade stadsdelar som kännetecknas av utanförskap i form av trångboddhet, låg utbildningsnivå, hög arbetslöshet och hög andel av invånare som blir beroende av försörjningsstöd.

Staten ansvarar för asyl- och flyktingmottagandet i Sverige. Men mycket av det konkreta integrations- och mottagningsarbetet sker i kommunerna. Under 2015 har mottagandet av asylsökande ökat kraftigt vilket ställer Kristianstad, liksom många andra svenska kommuner, inför konkreta utmaningar. Kristianstads kommun behöver kraftsamla för att lyckas bättre med integration och värdigt mottagande av de som kommer hit.

Arbetet med integration i Kristianstads kommun kan samordnas bättre och effektiviseras. Samordning behöver ske både internt mellan förvaltningar och bolag och med andra samhällsaktörer. I dagsläget finns det ingen tydlig överblick över vem som gör vad och ingen tydligt uttalad ambitionsnivå. Plan för integration och värdigt mottagande föreslår åtgärder utifrån kommunens strategiska färdplan. Genom de föreslagna åtgärderna kommer kommunens arbete med integration och värdigt mottagande att kunna förbättras och effektiviseras.

Planen utgår från visionsmålsättningarnas områden för **tillväxt, tanke och trivsel** och kopplar tydligt an till Strategisk Färdplan med de strategiska målområdena **Arbetsliv och attraktionskraft, Boendemiljöer och stadsutveckling samt Hälsa och delaktighet**.

Plan för integration och värdigt mottagande är ett startskott för ett arbete som ständigt behöver utvecklas. Planen kommer att behöva följas upp och revideras årligen i takt med att förutsättningar i omvärlden förändras.

Integration – vad är det?

Begreppet *integration* finns i många olika sammanhang. Oftast används det för att beteckna den utveckling genom vilken människor av annat etniskt ursprung än det svenska blir delaktiga i samhället. Men integration riktar sig i själva verket mot alla människor i utanförskap. För den enskilde individen innebär det att ha möjlighet att ta aktiv del i samhällslivet och kunna påverka samhällsutvecklingen utan att ge upp sin personliga identitet. Integration förutsätter kommunikation och ömsesidig förståelse mellan människor samt kunskap om varandras kultur, synsätt och samhälle.

Integration är både en individuell process och en samhällsprocess och det finns inga allmängiltiga metoder. Det är en fråga för den enskilde att avgöra hur långt han eller hon vill gå när det gäller att ta till sig majoritetsbefolkningens levnadssätt och värderingar förutsatt att det svenska rättssystemet och demokratiska värden respekteras. Alla skall dock ha möjlighet att integrera sig i arbetsliv och boende men också i sociala, kulturella och politiska sammanhang.

Den ekonomiska, sociala och etniska *segregationen* har under senare tid fått stor uppmärksamhet. Med segregation avses att olika etniska och socioekonomiska befolkningsgrupper är åtskilda i fråga om bostäder, arbetsplatser, skolor etc. Begreppet segregation kan också användas i betydelsen avsaknad av sociala relationer mellan olika befolkningsgrupper. Segregation är ett allvarligt problem som försvårar människors integration i samhället.

Ett annat begrepp som används i sammanhanget är *inkludering*. I skolverkets skrift "Forskning för klassrummet" beskrivs skillnaden mellan integration och inkludering som att integration handlar om hur individer ska anpassas till fasta strukturer, medan inkludering utgår från naturliga olikheter och ser olikheter som något positivt.

För att driva inkluderingsprocesser krävs att hela kedjan från ledning, chefer och medarbetare är inkluderande i sitt sätt att tänka och handla. Inkluderingsprocesser måste ständigt drivas och uppmärksammas eftersom de är kopplade till kommunens demokratiuppdrag och därmed en självklar del av hela kommunens förhållningssätt och organisation.

Ett värdigt bemötande – vad är det?

Antalet asylsökande som söker sig till Sverige är rekordhøgt. Det ställer krav på mottagandet, krav som Sverige har svårt att uppfylla. Alla flyktingar som söker sin fristad här ska få bästa möjliga förutsättningar att bygga upp ett nytt liv. Ett värdigt bemötande innebär möjlighet till arbete, goda uppväxtvillkor för barnen och en trygg bostadssituation.

Nuläge

2014-12-31 var 16% av Kristianstads kommuns invånare födda i ett annat land än Sverige. Om personer med minst en förälder född i annat land medräknas hamnade siffran på 26%. Statistik för 2015 finns ännu inte tillgänglig, men att andelen utlandsfödda har ökat under det senaste året råder det inget tvivel om. Störst nationalitetsgrupp är den från Syrien, andra stora grupper är från Irak, Polen och Somalia.

En av de stora utmaningar som är förknippade med integration handlar om boende. Personer som söker asyl i Sverige bor antingen i ett anläggningsboende (abo) eller i eget boende (ebo). De anläggningsboenden som i dagsläget (november 2015) finns i Kristianstad är vanliga lägenheter som Migrationsverket hyr av ABK och andra fastighetsägare. I Kristianstads kommun bor den stora majoriteten asylsökande dock i eget boende, oftast hos släktingar och vänner. Ofta delar flera hushåll på en lägenhet, med trångboddhet som konsekvens.

Kommunmottagna efter PUT	130101	140101	150101	150601	150901
från ABO totalt	90	47	35	14	16
från ABO varav ensamkommande barn		3	12	12	13
från EBO totalt	103	251	433	120	221
från EBO varav ensamkommande barn		5	15	5	16
Övriga	4	5	9		
Övriga varav ensamkommande barn			1		
Anhöriga	110	161	189	70	106
Totalt	307	464	666	204	344
varav ensamkommande barn	12	8	28		

Inskrivna i kommunens mottagningssystem	januari 2010	januari 2011	januari 2012	januari 2013	januari 2014	januari 2015	juni 2015	September 2015
ABO	58	65	71	57	75	98	81	84
EBO	100	117	91	140	136	316	323	352
Övrigt boende	11	11	10	7	12	29	28	89
Varav ensamkommande barn		9	7	5	13	38		88
Totalt	169	193	172	204	223	443	432	525

(Migrationsverket)

Ensamkommande barn (ekb) är en särskild utmaning i integrations-sammanhang. Ensamkommande barn är barn som kommer till Kristianstad utan vårdnadshavare. Kommunen har under 2015 mottagit ett stort antal ensamkommande barn, se nedanstående tabell. Detta ställer höga krav på kommunen att på kort tid ordna boende och omsorg och erbjuda skola.

Ekb (anvisn)	maj-15	jun-15	jul-15	aug-15	sep-15	okt-15
flickor	1	1	2	1	2	3
pojkar	2	26	17	19	34	36
Sammanlagt	3	27	19	20	36	39

(siffror hämtade ur procapita)

Strategiska åtgärder

Det kommunala uppdraget innebär att kommunen skall erbjuda alla invånare en god och likvärdig service. Samtliga verksamheter behöver därför anpassa sig efter de medborgare och invånare som finns i Kristianstad. När nu kommunens befolkningssammansättning på kort tid förändras, behöver den kommunala organisationen i sin helhet inleda en process för ökad medvetenhet kring frågor om värdigt mottagande, icke diskriminering och inkludering på samtliga personalnivåer. Som arbetsgivare kan kommunen dessutom utgöra en förebild genom att aktivt arbeta mångfaldsfrämjande på arbetsplatsen. En rad angelägna övergripande processer har identifierats och presenteras i detta stycke. Därefter presenteras ett antal åtgärder kopplade till den strategiska färdplanen. Dessa aktiviteter kan med fördel organiseras i projektform och sannolikt få stöd från externa fonder (EU och nationella), för genomförande.

Strategisk funktion: För att möta dagens utmaning att säkerställa ett värdigt mottagande och det långsiktiga arbetet med den sociala hållbarheten behövs en övergripande strategisk funktion (integrationsstrateg) som leds av en styrgrupp (strategisk chefsgrupp) och som arbetar tillsammans med en arbetsgrupp som består av representanter från samtliga förvaltningar (utgångspunkt i befintlig arbetsgrupp för integrationsplan). Integrationsstrategen ansvarar för att leda det långsiktiga strategiska arbetet i enlighet med Plan för integration och värdigt mottagande, exempelvis samverka med idéburen sektor och näringslivet, insatser för att motverka diskriminering och utveckling av mötesplatser. Kommunen behöver samla information och statistik som rör inkluderingsprocessen till en funktion (integrationsstrateg) på Kommunledningskontoret.

Konsekvensanalys: En första arbetsuppgift för integrationsstrategen föreslås vara att ta fram en konsekvensanalys av hur det ökade mottagandet i kommunen idag kan påverka framöver. Hur förutspås den fortsatta utvecklingen se ut? Vilka scenarior behöver kommunen ta höjd för? Även en aktiv omvärldsbevakning av lagändringar inom relevanta områden är viktig för att det fortsatta arbetet ska kunna vara proaktivt och effektivt.

Inkluderingsprocess: Kommunen har ett befolkningsansvar och skall erbjuda alla invånare en god och likvärdig service. Skola och förskola, fritid, kultur, idrott och föreningsliv, socialtjänst, äldreomsorg och övriga kommunala verksamheter måste utvecklas för att bättre möjliggöra en ökad inkludering av invånarna i samhället. Kommunen behöver en personalsammansättning som bättre speglar befolkningens mångfald, för att kunna erbjuda alla invånare en god och likvärdig service. Kommunen i sin helhet behöver inleda en inkluderingsprocess där alla från högsta ledning, chefer och medarbetare tänker och handlar på ett inkluderande sätt.

Samtliga direktiv till förvaltningar och bolag bör ses över för att säkerställa att inkluderingsprocessen genomsyrar hela organisationen.

Upphandling: Kommunen har ett ansvar som upphandlare av varor och tjänster. T ex kan kommunen utan att åsidosätta lagen om offentlig upphandling, verka för att leverantörer vidtar aktiva åtgärder för att främja etisk mångfald i sin verksamhet, samt erbjuder praktikplatser åt arbetslösa kristianstadsbor.

Strategisk planering: Kristianstads kommun skall i sin fysiska planering och andra strategiska planer verka för att skapa mötesplatser,

främja interkulturell förståelse och ge stöd åt insatser som ökar människors integration.

Attitydförändring: Kommunen skall i alla lägen motverka främlingsrädsla, diskriminering, främlingsfientlighet och rasism. För att ändra negativa attityder till människor med ursprung i andra kulturer och religioner krävs ett långsiktigt arbete. Beslutsfattare och opinionsbildare av skilda slag har här en viktig uppgift. Särskilda utbildnings- och informationssatsningar skall göras för att öka både kommunanställdas och kristianstadsbors kunskap om olika etniska grupper och religioner för att förbättra förståelsen.

Samverkan: Kommunen ska aktivt ta initiativ till och delta i samverkan med andra samhällsaktörer inom offentlig, privat och idéburen sektor. Statliga myndigheter så som migrationsverket, arbetsförmedlingen, försäkringskassan och länsstyrelsen är viktiga samverkanspartners, liksom Region Skåne och övriga kommuner. Samverkan med idéburen sektor utvecklas inom ramen för lokal överenskommelse och samverkan med näringslivet utvidgas till att även omfatta integrationsfrågor.

Projektfinansiering

För att kunna nå målet om ett värdigt mottagande av nyanlända och en integration som säkerställer social inkludering och hållbarhet krävs innovativa insatser och en bred samverkan mellan olika sektorer. Projekt är därför en viktig möjlighet för många av de åtgärder som beskrivs i åtgärdsplanen. I de fall där kommunen behöver hitta nya lösningar och metoder är projekt, externt eller internt finansierade, ett lämpligt val. Projekt möjliggör – eller kräver – samverkan med andra aktörer, både lokalt, regionalt, nationellt och internationellt, vilket är nödvändigt för att nå framgång i integrationsfrågan. I de fall där projekt bedöms vara en lämplig arbetsform ska möjligheterna till extern finansiering alltid prövas.

EU har flera fonder som riktar sig direkt mot de utmaningar som denna plan antar samt andra som i vissa fall kan tangera området. Här fokuseras på ESF och AMIF som är de mest relevanta fonderna men även andra fonder inom bl.a. innovation, ungdomsområdet och Leader kan vara aktuella.

ESF, Europeiska socialfonden, är en av EU:s strukturfonder med inriktningen att främja tillväxt och konkurrenskraft genom ökad sysselsättning. Den förvaltande myndigheten i Sverige, Svenska ESF-

rådet, planerar inga ändringar i programmet med anledning av den uppkomna flyktingsituationen men det är troligt att utlysningar kommer att riktas mot att lösa denna, både på kort och lång sikt.

Nyanlända utgör en av målgrupperna inom ESF men utrikes födda kan också hittas inom andra målgrupper som långtidsarbetslösa, unga (15-24 år) och personer som står utanför arbetsmarknaden. Fonden har två huvudsakliga inriktningar där den ena handlar om kompetensutveckling av anställd personal och kompetensförsörjningsfrågor (särskilt inom utbildning) och den andra inriktar sig på att öka övergångar till arbete för personer utanför arbetsmarknaden. Sammantaget erbjuder ESF goda möjligheter att arbeta långsiktigt med integrationsfrågorna kopplade till arbetsmarknads-, utbildnings- och icke-diskrimineringsfrågor.

AMIF, Europeiska asyl-, migrations- och integrationsfonden, har som mål att säkerställa en långsiktigt hållbar migrationspolitik. Fonden, som förvaltas av Migrationsverket, har tre inriktningar: asyl, integration och återvändande. Numera finns också möjlighet att utveckla tidiga insatser då man ser ett behov av att genomföra integrationsinsatser redan under asylstadiet. Projekt som söker stöd kan exempelvis vilja utveckla asylmottagandet, underlätta inträde på arbetsmarknaden, förbättra utbildning (bl.a. genom validering, SFI och yrkes-SFI), motverka främlingsfientlighet, öka jämställdhet eller arbeta med utsatta bostadsområden. Fonden lämpar sig därför för metodutvecklings- och pilotprojekt inom en mängd områden som identifierats i denna plan.

Både regionalt och nationellt finns många möjligheter till extern finansiering av projekt inom integrationsområdet. Länsstyrelsen har vid flera tillfällen haft riktade satsningar liksom Region Skåne. Olika myndigheter erbjuder också projektfinansiering inom sina ämnesområden, t.e.x. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor. Även nationella fonder kan vara lämpliga i sammanhanget som bl.a. Allmänna arvsfonden, särskilt vid samverkan med idéburen sektor.

Avslutning

Plan för integration och värdigt mottagande kraftsamlar kommunens resurser kring integrationsfrågor. Det arbete som redan görs inom området behöver tydliggöras och samordnas och ytterligare aktiviteter behöver ingångsättas. Genomförandet av Plan för integration och värdigt mottagande förutsätter ett nytt synsätt i hela organisationen

där alla medarbetare har ett tydligt uppdrag att tänka och handla inkluderande i alla sammanhang. Planen förutsätter en kraftsamling i den kommunala organisationen, men också ett strukturerat sätt att arbeta tillsammans med andra viktiga samhällsaktörer – offentliga såväl som privata och idéburna.

Till denna integrationsplan finns en åtgärdsplan daterad 2015-11-30 med åtgärder som behöver beslutas om, utredas och senare implementeras i kommunkoncernen.

Kristianstads
kommun

Kommunledningskontoret

Koncernledningsavdelning

Simonsson Åsa

044-135759

asa.simonsson@kristianstad.se

Åtgärdsplan tillhörande

Plan för Integration och värdigt mottagande

”Det moderna Kristianstad vilar på insikten om det ömsesidiga beroendet och värdet av att ta tillvara på mångfalden i samhället, samverkan är en nödvändighet. Alla delar den gemensamma framtiden och det är det som görs tillsammans som skapar samhällsutveckling”.

Vision Kristianstad 2030 – Vi lyfter tillsammans

Åtgärder: Arbetsliv och attraktionskraft

Strategiska mål	Syfte	Aktiviteter	Ansvar
Gott företagsklimat	Främja företagande	<ul style="list-style-type: none"> • Utreda vilka strukturella hinder som finns och inrätta stödfunktioner för att eliminera hinder • Säkerställd tillgång till attraktiva lokaler/verksamhetsmark 	KLK
Hög andel unga och utlandsfödda i arbete	Påverka normer och attityder hos arbetsgivare	<ul style="list-style-type: none"> • Insatser för att öka kunskap, medvetenhet samt förbättra bemötandet och medvetenhet hos både kommun och företag • Etablera en strukturerad dialog med näringslivet och den idéburna sektorn kring vägar till jobb för utlandsfödda 	KLK
Framgångsrik matchning mellan människor och arbetsmarknad med fokus på utbildning	Finna snabba individuella vägar till arbete	<ul style="list-style-type: none"> • Stärka möjligheterna till validering, bl a genom inrättande av ett valideringscentrum • Utveckla yrkes-SFI, med inslag av praktik, i samverkan med näringslivet 	BUF, AoV, KLK

Åtgärder: Boendemiljö och stadsutveckling

Strategiska mål	Syfte	Aktiviteter	Ansvar
Möta Kristianstadsbornas behov	Stimulera och tillvarata privata initiativ och insatser för ett värdigt boende, samt Öka möjligheten att hitta en lämplig bostad	<ul style="list-style-type: none"> • Utredda möjligheten att skapa en bostadsmatchningsportal som stimulerar och samlar privata initiativ till lång- eller korttidsuthyrning att användas internt av kommunen • Utredda möjlighet och intresse för att skapa en gemensam bostadsportal med fastighetsägare 	KLK
Bostadsproduktion som möter Kristianstadsbornas behov	Ökad bostadsproduktion	<ul style="list-style-type: none"> • Arbeta proaktivt mot investerare, exploatörer och fastighetsbolag • Bygga nytt, Bygga om, Förtäta, Bygg med olika upplåtelseformer • God planberedskap och markinnehav för bostadsbyggande 	KLK ABK (och övriga fastighetsägare) SBK

Åtgärder: Hälsa och delaktighet

Strategiskt mål	Syfte	Aktivitet	Ansvar
God fysisk och psykisk hälsa med fokus på barn och unga	Ökad delaktighet bland barn och unga med annan etnisk härkomst	<ul style="list-style-type: none"> • Upprätta en handlingsplan för fysisk och psykisk hälsa utifrån evidensbaserad verktygslåda • Strukturerat stöd för nätverkande mellan nyanlända och frivilliga krafter - Fadder/vänprojekt, med särskilt fokus på barnfamiljer 	<p>BUF</p> <p>KLK, AoV, BUF</p>
Hälsosamt åldrande	Hälsa och välbefinnande genom ett fysiskt, psykiskt och socialt aktivt liv	<ul style="list-style-type: none"> • Aktivt inkludera målgrupperna i befintligt förebyggande arbete • Fortsatt arbete med att säkerställa kulturell och språklig representativitet i omsorgsförvaltningens personalgrupp för förebyggande arbete 	Oms
Barn i ekonomiskt utsatta hushåll ges samma förutsättning till trygghet och delaktighet som andra barn	Deltagande i kultur- och fritidsaktiviteter motsvarar kommunens befolkningssammansättning	<ul style="list-style-type: none"> • Använda möjligheten med ekonomiskt bidrag för fritidsaktiviteter, kopplat till försörjningsstöd • Fritidsgårdar får ett tydligt uppdrag att slussa vidare ungdomar med intresse för specifik aktivitet, samt utreda möjligheten att efter skoltid erbjuda fritidsaktiviteter på skolan, både i kommunal regi och i samverkan med föreningslivet 	KoF